

MEDIJI O ZDRAVSTVU

utorak, 13. avgust 2024.godine

BLIC- "I MI LEKARI SMO IZNENAĐENI" Naši kardiolozi šokirani brojem mladih sa srčanim problemima: "Imaju po 35, 36 godina, obično rade od kuće, puše paklu dnevno i pod stresom su"

BLIC- ZARAZA ĆE TEK DA BUKNE! Ovaj grad u Srbiji žarište je najzaraznijeg virusa koji postoji, lekari strahuju šta će tek da bude u septembru

BLIC- OGLASIO SE "BATUT"! Raste broj zaraženih opasnim virusom koji prenose komarci, evo i gde su se zarazili i na koje SIMPTOME da obratite pažnju

TELEGRAF- Jedan poziv je dovoljan da minimum 12 ljudi odmah krene ka bolnici: Ovim plemenitim činom spašavaju se životi

B92- "Povučeni lek sa tržišta Srbije ne deluje na način na koji bi trebalo da deluje"

"I MI LEKARI SMO IZNENAĐENI" Naši kardiolozi šokirani brojem mladih sa srčanim problemima: "Imaju po 35, 36 godina, obično rade od kuće, puše paklu dnevno i pod stresom su"

"I mi lekari smo iznenađeni koliko mladih ljudi dolazi sa srčanim problemima!", izjavio je dr Rodoljub Ristić, kardiolog. Kako je istakao, svakodnevno se dešava da neki mladi čovek dođe sa srčanim problemom.

Dr Rodoljub Ristić izjavio je nedavno da se u samo dva dana javilo petoro mladih ljudi sa teškim srčanim problemima.

- Moram da kažem da smo moje kolege i ja iznenađeni brojem. Ovo je sada svakodnevno da dolaze mladi tridesetih godina - 35, 36 koji imaju bol u grudima, stezanje, angiozni bol i da kod njih konstatujemo anginu pektoris. Ovo je vrlo ozbiljna tema i činjenica je da sve veći broj mladih ima ovaj problem - kaže dr Ristić.

Sede kod kuće, puše

Jako je bitno uzeti anamnezu tim osobama i obratiti pažnju kako on živi.

- Obično rade od kuće, puše paklu cigara dnevno, nekad i više plus višak telesne težine. Sumirano, imamo sedenje, pušenje ceo dan i stresove - kaže dr Ristić i dodaje:

- Čovek koji je skoro imao infarkt kaže da je imao strašan stres sa ljudima iz korporacije za koju radi, da je došlo do sukoba mišljenja i toliko se iznervirao da je osetio bol u grudima prvi put - ispričao je dr Ristić.

Kako navodi, važno je obratiti pažnju i na genetiku.

- Ako imamo mladog čoveka kome pretilost predstavlja opasnost da dobije infarkt moramo uraditi pregled, ultrazvuk, holter, videti šta se događa kada on hoda. Ako ima povišen pritisak, postoji drugi aparat koji meri pritisak, uradi se i test opterećenja, i tek kada sve to prođe bez promena možemo da mu kažemo - doviđenja, završili smo. Ukoliko se to sve ne uradi, napravili smo propust i moguću grešku - kaže dr Ristić.

Zadržavanje vode i problemi sa srcem

Dr Rodoljub Ristić specijalista internista kardiolog ističe da zadržavanje tečnosti u organizmu može biti uticaj različitih faktora, ali veoma često to bude i pokazatelj srčanih problema.

- Postoji više razloga zašto noge oteču, ali pacijenti najčešće dolaze kada se primete otok na nogama i to na obe potkolenice. U početku se otoci javljaju uveče, kada ljudi treba da legnu, zatim polako nestaju, da bi se ujutru sve više i više javljali. I to je jedan od razloga zašto se pacijenti obraćaju kardiologu - kaže dr Ristić.

Pored otoka, važno je napomenuti i da li ima nekih drugih tegoba, poput stezanja i bola u grudima.

- Taj otok na nogama mora da bude od strane kardiologa vrlo precizno definisan da li je srčanog porekla, ako jeste, šta je izazvalo da srce pravi problem. Jedan od najvećih faktora za nastajanje otoka, tj. oboljenje srca i srčane slabosti jeste povišen krvni pritisak. Njega morate držati pod kontrolom i adekvatno lečiti - kaže dr Ristić.

Do srčane slabosti dolazi i zbog:

metaboličkih poremećaja

povišene glikemije u krvi

neurednog načina života (pušenje, stres, adrenalin).

Uz to veoma bitnu ulogu igra i genetski faktor, ističe dr Ristić za "Prva" TV.

ZARAZA ĆE TEK DA BUKNE! Ovaj grad u Srbiji žarište je najzaraznijeg virusa koji postoji, lekari strahuju šta će tek da bude u septembru

Od početka godine u Srbiji je registrovano 255 slučajeva malih boginja, od toga 105 tokom jula meseca. Najviše obolelih u julu bilo je u Novom Pazaru - 92 zaražene osobe, zatim u Beogradu devet i po jedna u Tutinu, Ubu, Novom Sadu i Loznici.

Najteža je situacija je u Novom Pazaru, gde je epidemija malih boginja prijavljena 7. maja 2024. godine. Lekare nisu iznenadili ove brojke, jer je u tom gradu najmanji obuhvat vakcinisane dece. Prema podacima Instituta za javno zdravlje Srbije "Dr Milan Jovanović Batut" tokom 2022. godine u tom gradu vakcinisano je tek 27,9 odsto mališana MMR vakcinom koja štiti i od malih boginja.

Situacija se ni danas nije značajno promenila po tom pitanju. Prema rečima direktora Zavoda za javno zdravlje u Novom Pazaru, dr Šefadila Spahića broj pravovremeno vakcinisane dece je između 30 i 60 odsto, što je daleko od željenog obuhvata koji je 95 odsto i koji može da obezbedi dobar kolektivni imunitet.

MMR vakcina koja štiti od tri zarazne bolesti (male boginje, zauške i rubeola), daje se deci sa navršениh godinu dana, dok se druga doza daje pred polazak u školu u sedmoj godini života. Poslednjih nekoliko godinu u Novom Pazaru vakciniše se tek svako treće dete, te se stvorio ogroman "rezervoar" osetljivih mališana. To znači da u tom gradu može da "bukne epidemija" koja teško može da se zaustavi, jer je reč o virusu koji se brzo i lako širi.

Virus malih boginja je jedan od najzaraznijih. Istraživanja su pokazala da ukoliko 10 ljudi boravi u jednoj sobi i izloženi su virusu, devet će se zaraziti. Morbile nisu isto što i varičele (ovčije boginje). Morbile se

mного brže prenose, mogu da daju ozbiljne komplikacije u vidu zapaljenja pluća, zapaljenja moždanih ovojnica, pa i smrtnog ishoda.

Novi Pazar: Zaraženi uglavnom deca

Direktor Zavoda za javno zdravlje u Novom Pazaru, dr Šefadil Spahić kaže za Euronews Srbija da je epidemija malih boginja prijavljena u tom gradu 7. maja 2024. godine i da do danas imaju više od 140 prijavljenih slučajeva.

"Oko 80 odsto su serološki dokazani. Na dnevnom nivou registrujemo jedno do dvoje pacijenata sa malim boginjama. Uglavnom su to deca uzrasta šest meseci do sedam godina. Sva deca koja su obolela su sa blažom kliničkom slikom. Za sada nema pacijenata na bolničkom lečenju. Karakteristično je da sva ta deca nisu vakcinisana", naveo je Spahić.

Dodaje da je u Novom Pazaru procenat pravovremeno vakcinisane dece od 30 do 60 odsto. Ističe da su kao Zavod preduzeli sve neophodne mere - ubrzali dijagnostiku i prijavljivanje, ali da su sa Ministarstvom zdravlja i UNICEF-om pokrenuli dodatni program kako bi se pojačala vakcinacija.

"Pokrenuli smo program gde ćemo raditi sa roditeljima, lokalnom samoupravom, verskim zajednicama. Edukovaćemo pedijatre na koji način da rade, posebno sa onima koji su protiv vakcinacije", naveo je on.

Srbija je platila visoku cenu u epidemiji malih boginja 2017/2018. godine. Tada je zaraženo 5.800 ljudi, a preminulo je 15 osoba. Među preminulim je i četvoro dece uzrasta do pet godina. Novi Pazar je u toj epidemiji bio jedno od žarišta epidemije. U periodu od šest meseci zaraženo je skoro 500 ljudi, preminula su dva pacijenta, a čak 70 odsto je bilo na bolničkom lečenju.

Dodatno rasplamsavanje u septembru

Lekari strahuju da bi epidemija malih boginja dodatno mogla da se rasplamsa u septembru kada se deca vrate u kolektiv - školu i vrtiće.

"Roditelji su u obavezi da za svako dete koje se upisuju u vrtić i školu donesu potvrdu da je vakcinisano. Međutim, sa tim se manipuliše, roditeljima se 'gleda kroz prste'. Sa tim se mora prestati, jer se tako pravi 'medveđa usluga' ne samo tom detetu, već i svoj ostaloj deci", rekao je nedavno za Euronews Srbija dr Dragoslav Popović, savetnik za imunizaciju

Napominje da će virus "pronaći" sve koji nisu vakcinisani ili koji nisu preležali male boginje. Nije mu jasno zašto danas roditelji rizikuju, kada postoji efikasna vakcina koji štiti od te zarazne bolesti.

Prema podacima Svetske zdravstvene organizacije, od juna 2023. godine do maja 2024. godine u Evropskom regionu SZO registrovano je 131.015 slučajeva morbila, od kojih 127.139 (97 odsto) u 10 zemalja: Kazahstan (1/3 slučajeva), Azerbejdžan, Ruska Federacija, Kirgistan, Rumunija, Turska, Uzbekistan, Bosna i Hercegovina, Velika Britanija i Jermenija.

Od početka 2023. godine, zaključno sa 7. julom 2024. godine, prema podacima ECDC, u okviru epidemije u Rumuniji registrovano je 20.538 slučajeva i 21 smrtni ishod uzrokovan morbilima. Najveći broj obolelih

(66,3 odsto) čine deca uzrasta do devet godina, dok je 90,4 odsto slučajeva sa poznatim vakcionalnim statusom nevakcinisano.

Osim Rumunije, porast broja slučajeva morbila od početka 2024. godine u zemljama u okruženju evidentan je i u Bosni i Hercegovini, gde je zaključno sa 17.7.2024. godine registrovan 6.491 slučaj i jedan smrtni ishod uzrokovan morbilima, kao i u Republici Srpskoj gde je tokom 2024. godine registrovano 296 slučajeva morbila, od čega 222 (75%) na teritoriji Bijeljine.

U periodu 2020–2022. godine u Evropskom regionu SZO obuhvat prvom dozom MMR vakcine je pao sa 96 odsto na 93 odsto, a drugom sa 92 odsto na 91 odsto, pa je tako 1,8 miliona dece ostalo nevakcinisano. Za vreme trajanja pandemije u skoro četvrtini zemalja sveta je prekidana ili odlagana imunizacija MMR vakcinom, a u velikom broju zemalja došlo je do značajnog pada obuhvata.

Tokom 2020. i 2021. godine u Srbiji su registrovane najniže vrednosti obuhvata MMR vakcinom u poslednjih 20 godina. Obuhvat ovom vakcinom u drugoj godini života u 2020. godini iznosio je 78,1 odsto, a u 2021. godini svega 74,8 odsto. Obuhvat drugom dozom, pre upisa u prvi razred osnovne škole, u 2021. godini iznosio je 85,8 odsto. Obuhvat ovom vakcinom u drugoj godini života u 2022. godini je bio 81,3 odsto, a pre upisa u prvi razred osnovne škole 89,5 odsto.

Postignuti obuhvat MMR vakcinom u drugoj godini života u 2023. godini je iznosio 84,5 odsto, a pre upisa u prvi razred osnovne škole 91 odsto.

OGLASIO SE "BATUT"! Raste broj zaraženih opasnim virusom koji prenose komarci, evo i gde su se zarazili i na koje SIMPTOME da obratite pažnju

Nakon što je pre skoro tri nedelje u Srbiji potvrđen prvi slučaj zaraze groznicom Zapadnog Nila u ovoj sezoni, koju prenose komarci, do danas je zaraženo osam osoba - petorica muškaraca i tri žene.

To pokazuje najnoviji izveštaj Instituta za javno zdravlje Srbije "Dr Milan Jovanović Batut", koji obuhvata podatke zaključno sa 11. avgustom. Prijavljeni slučajevi zaražavanja virusom Zapadnog Nila zabeleženi su:

3 slučaja u Južnobanatskom okrugu

2 slučaja u Beogradu

po 1 slučaj u Južnobačkom, Severnobačkom i Braničevskom okrugu

Takođe, na teritoriji Mačvanskog okruga registrovan je i jedan slučaj groznice Zapadnog Nila sa verovatnim mestom zaražavanja u Grčkoj, podsećaju iz Instituta "Batut".

Komarac prenosilac zaraze

Kako navodi "Batut", pet obolelih osoba su muškog pola, dok su tri ženskog, a prosečna starost obolelih je 68,5 godina.

Podsetimo, prvi slučaj groznice Zapadnog Nila u humanoj populaciji, u ovoj sezoni je zabeležen 23. jula. Kako smo tada pisali, reč je o muškarcu starosti 80 godina sa teritorije Beograda.

Groznica Zapadnog Nila je sezonsko oboljenje koje se prenosi ubodom zaraženog komarca. Glavni vektor, odnosno prenosilac virusa Zapadnog Nila je Kuleks pipiens, vrsta komarca koja je odomaćena i kod nas.

Sezona transmisije virusa Zapadnog Nila u Srbiji uobičajeno traje od juna do novembra meseca.

Simptomi virusa Zapadnog Nila

Ovaj virus može da prođe bez ikakvih simptoma, međutim, neki simptomi su takvi da lako mogu da se pomešaju sa običnom prehladom, stomačnim ili virusom gripa.

Inače, simptomi groznice Zapadnog Nila javljaju se od 3 do 14 dana nakon uboda zaraženog komarca.

Oko 20 odsto zaraženih osoba ima blagu kliničku sliku u vidu:

groznice

glavobolje

mučnine

povraćanja

što ponekada može da bude praćeno otokom limfnih žlezda ili pojavom osipa na koži grudi, leđa ili stomaka

Ti simptomi, kako navode iz Instituta, obično prolaze u roku od par dana, mada su zabeleženi slučajevi kada je oboljenje trajalo i više nedelja.

Kako smanjiti rizik od zaražavanja

U cilju smanjenja rizika od zaražavanja virusom Zapadnog Nila, Institut za javno zdravlje Srbije preporučuje primenu mera lične zaštite od uboda komaraca i to:

Upotreba repelenata na otkrivenim delovima tela prilikom boravka na otvorenom

Nošenje odeće dugih rukava i nogavica, svetle boje

Poželjno je da odeća bude komotna, jer komarci mogu da ubadaju kroz pripijenu odeću

Izbegavanje boravka na otvorenom u periodu najintenzivnije aktivnosti komaraca – u sumrak i u zoru

Upotreba zaštitne mreže protiv komaraca na prozorima, vratima i oko kreveta.

Redukcija broja komaraca u zatvorenom prostoru

Po mogućstvu boravak u klimatizovanim prostorima, jer je broj insekata u takvim uslovima značajno smanjen

Izbegavanje područja sa velikim brojem insekata, kao što su šume i močvare.

Smanjenje broja komaraca na otvorenom gde se radi, igra ili boravi, što se postiže isušivanjem izvora stajaće vode. Na taj način smanjuje se broj mesta na koje komarci mogu da polože svoja jaja. Najmanje jednom nedeljno treba isprazniti vodu iz saksija za cveće, posuda za hranu i vodu za kućne ljubimce, iz kanti, buradi i limenki. Ukloniti odbačene gume i druge predmete koji mogu da prikupljaju vodu

U slučaju putovanja u inostranstvo, pogotovo ako se radi o tropskom i subtropskom području, obavezno se pridržavati svih navedenih mera prevencije

U slučaju pojave bilo kakvih simptoma koji su kompatibilni sa neuroinazivnim oblikom bolesti, odmah se javiti izabranom lekaru.

Jedan poziv je dovoljan da minimum 12 ljudi odmah krene ka bolnici: Ovim plemenitim činom spašavaju se životi

Gost emisije "Zdravo sa Ivanom" prof.dr Svetozar Putnik, direktor Klinike za kardiohirurgiju Univerzitetskog Kliničkog centra Srbije

Na transplantaciju nekog organa u našoj zemlji čeka oko 2.000 ljudi. Naime, transplantacioni program u Srbiji u periodu pre korone bio je u usponu, tokom epidemije ceo svet je stao a samim tim i brojne operacije, kao i transplantacije. Sada se ponovo u našoj zemlji pokreće, čemu svedoči podatak da smo samo tokom prošlog meseca imali čak 16 transplantacija.

To znači, da su tri porodice svojim nesebičnim i humanim činom, rekavši "da" uspele da spase nekoliko života.

Tokom 2018.godine imali smo 10 transplantacija srca što je bio svojvrnsni rekord i mnogi bi rekli da je upravo taj period bio "zlatni period" transplantacije. Ipak, epidemija je sve poremetila, te se i svest ljudi polako menjala iako je naša zemlja bila na dobrom putu.

Kada se jedan život, nažalost gasi, i kada nekome nema spasa, jedno humano "da" nekome daje novu šansu za život.

Prof.dr Svetozar Putnik, direktor Klinike za kardiohirurgiju Univerzitetskog Kliničkog centra Srbije, koji je prvi u Srbiji transplantirao srce maloletnoj osobi, u emisiji "Zdravo sa Ivanom" otkriva zašto je ova tema mnogima sporna i izaziva kontroverze.

-Transplantacija ljudskih organa pogotovo srca, je tema koja se proteže 50 godina unazad i ima jako dugačak istorijat. Kroz istorijat bilo je toliko kontroverzi, nekako je to intrigiralo javnost. To nije samo naš problem, rekao bih da je to problem svih drugih zdravstvenih sistema. Ali, kada ste uključeni u celu tu proceduru i kad vidite koliko je zdravstvenih profesionalaca uključeno u sve to, shvatićete da prosto nema mesta malverzacijama, objašnjava profesor Putnik.

Transplantacija vam daje novu šansu

Transplantacioni tim čini više od 50 ljudi, a operacije traju po 9, 10 ili 11 sati. Kada su organi u pitanju oni idu onim pacijentima koji su najhitniji, ali i koji su kompatibilni. Mesta malverzacijama nema.

- To su zdravstveni profesionalci najrazličitijih profesija, odnosno specijalnosti. Transplantacija je najkompleksiniji medicinski postupak, ali povezan je sa tom sudbinskom igrom, u kome se jedna život gasi, a drugi se produžavaju. To je standardni medicinski postupak kao i svi ostali. To je ogroman broj ljudi koji učestvuje i prosto nema mesta malverzacijama, objasnio je profesor Putnik.

Moždana smrt

Po definiciji smrti postoje dva načina po kojima čovek može umreti a to je kada prestane srce da radi i kada nastupi moždana smrt.

-. I jedan i drugi način umiranja su potpuno ravnopravni, pred zakonom i pred svim medicinskim parametrima. Kada se saopšti da postoji potencijalni donor, vama se odmah 12 ljudi najmanje istog trenutka obavesti, i oni su spremni da se istog momenta obuku i krenu put bolnice. Da li je to 12 noću, 2 časa ujutru, ili 15 časova popodne, nedelja ili praznik, svi su spremni istog momenta, objašnjava profesor Putnik.

"Povučeni lek sa tržišta Srbije ne deluje na način na koji bi trebalo da deluje"

Injekcije Progesteron depo, koje su se uglavnom koristile za održavanje trudnoće, povučene su sa tržišta Srbije.

Ovo su saopštili zajednički proizvođač leka, Galenika, i Agencija za lekove i medicinska sredstva Srbije.

Kao razlog povlačenja leka navodi se rezultat nedavnih studija koje su ukazale na moguću, iako nepotvrđenu, povećanu rizik od karcinoma kod osoba izloženih leku tokom boravka u materici.

Na ovu temu u emisiji 150 minuta na TV Prva govorio je Pavle Zelić, iz Agencije za lekove i medicinska sredstva Srbije.

"U pitanju je lek koji se dugi niz godina primenjuje u našoj zemlji, u Evropi i širom sveta. Naravno, ovakve odluke se ne donose lako, i veoma su retke. Naglasio bih da je to plod dugotrajnog rada stručnih službi, kako u našoj zemlji, tako i u inostranstvu, kako bismo došli do konačne odluke. Sama odluka je bazirana na skorijim studijama sprovedenim u SAD, koje su ukazale na dva faktora koji nama govore da odnos koristi i rizika više nije pozitivan. To znači da lek ne deluje na način na koji bi trebalo da deluje", ističe Pavle Zelić, pa dodaje:

"Lek više nema očekivane efikasnosti, a sa druge strane postoji nepotvrđeni rizik za određene vrstse karcinoma. Te studije su dugotrajne sprovedene su na velikom broju pacijenata. Rezultati su procenjivani na nivou Evropske agencije za lekove, koja je i nama referentna, pošto se i Srpska agencija prilagođava EU standardima."

Pavle Zelić naglašava da su ovo mere koje su predostrožnost, kao i to da nemaju definitivno potvrđenu vezu između potencijalnih karcinoma i same primene ovog leka.

"Ali, upravo taj oprez koji mi negujemo nam ukazuje na to da u ovom slučaju moramo doneti odluku koja je u interesu zaštite zdravlja sada i u budućnosti", ističe Pavle.

"Naravno, sve to a da ne uskraćujemo pacijentkinjama mogućnosti da dobiju adekvatnu zaštitu, jer postoje brojne zamene na nivou Republike Srbije, tako da nije pacijentkinja neće biti uskraćena za terapiju progesteronima", zaključuje on.